

Nr 66

Av herr Senander m. fl., om sänkning av pensionsåldern.

Lika lydande med motion nr 50 i Första kammaren)

Bland landets arbetare och andra anställda blir kravet på en sänkning av pensionsåldern allt starkare. Många omständigheter kan därvid anföras som skäl. Den ständigt ökade hetsen i arbetet, de vetenskapligt utstuderade metoderna för ett maximalt utnyttjande av arbetskraften såsom MTM och liknande system, en ofta infam påpassning av förmän och tidsstudiemän jämte återverkningarna av det allmänna jäktet i samhällslivet leder till en allt snabbare förslitning av arbetskraften. Till detta kommer att vilo- och fritiden inskränkts genom de allt längre avstånden mellan hemmen och arbetsplatserna, vilket förhållande inte ens tillnärmelsevis utjämnats genom arbetstidsförkortningen. Det finns många tusentals arbetare och andra anställda som måste beräkna 1—2 timmar eller mera per dag för att komma till och från arbetet.

Vad som här sagts om förhållandena i allmänhet gäller i synnerhet om de grupper av arbetare och andra anställda som sysslar med tungt eller hälsovådligt arbete. Dit hör gruvarbetare, byggnadsarbetare, skogsarbetare, vissa kategorier inom den kemiska industrien, sådana som dagligen utsättes för risken av röntgenbestrålning m. fl. För framtiden torde man också till de hälsovådliga yrkena få räkna sysselsättning vid anläggningar för utnyttjande av atomenergien.

Pensionsåldern är såväl inom folkpensioneringen som ATP 67 år. I de flesta länder som genomfört ålderspensionering är pensionsåldern lägre än i Sverige. Där är även pensionsåldern för kvinnor lägre än för män. Vidare bör framhållas att lägre pensionsålder i allmänhet tillämpas vid arbete under jord och för andra hälsovådliga eller tyngre yrken.

Sålunda har Sovjetunionen och flertalet socialistiska stater en pensionsålder av 60 år för män och 55 för kvinnor. Även i åtskilliga kapitalistiska stater är pensionsåldern lägre än hos oss. För gruvarbetare tillämpas i allmänhet en ännu lägre pensionsålder. I Sovjetunionen är den för denna grupp 50 år, Bulgarien likaledes 50 år, Tjeckoslovakien och Polen 55 år, USA 60 år, England och Västtyskland 65 år, Belgien 55 år, Frankrike 50 år, Nederländerna 55 år och Nya Syd-Wales 60 år.

Den höga allmänna pensionsåldern i vårt land måste också ses i förhållande till de pensionsåldrar som tillämpas i statlig och kommunal tjänst.

För dessa anställda gäller en högsta pensionsålder av 65 år. Det överväldigande flertalet har rätt att avgå med full pension vid 60 och 63 års ålder. Dessa pensionsåldrar måste betecknas som rimliga, och ingen har på senare år ifrågasatt deras lämplighet.

Desto mera anmärkningsvärt är det, att statsmakterna inte tagit hänsyn härtill utan fastställt en så hög pensionsålder som 67 år för såväl folkpensioneringen som ATP. Av den kommunistiska riksdagsgruppen upprepade gånger framställda yrkanden om en sänkning av pensionsåldern har icke vunnit bifall under åberopande av kostnadsskäl. Även separata yrkanden om en sänkning av pensionsåldern för grupper med tungt eller hälsovådligt arbete har rönt samma öde. Med hänsyn till att staten i egenskap av arbetsgivare för sina egna anställda tillämpar pensionsåldrar som ligger under 67 år borde konsekvensen ha bjudit den att även i egenskap av lagstiftare följa en liknande linje.

Gentemot denna argumentation kommer säkerligen att anföras att pensionsåldern inom ATP getts rörlighet med rätt att utfå pension redan vid 63 års ålder. Ävenså kan det åberopas, att 1958 års socialförsäkringskommitté signalerat att samma förmån kommer att föreslås inom folkpensioneringen. Men även om vad som är, och vad som eventuellt kommer att föreslås, kan betecknas som framsteg och framför allt ett erkännande av behovet av sänkt pensionsålder, så är det till föga glädje för dem, som är mest trängda att sluta sin produktiva gärning innan den ordinarie pensionsåldern inträder. Enligt bestämmelserna i ATP-lagen medför nämligen den tidigare avgången en kraftig minskning av pensionen. För den som avgår vid 63 års ålder — och utan tvivel är det många tusental som är i behov av denna tidigare avgång — reduceras pensionen med inte mindre än 28,8 procent. För alla som trots hårt arbete icke lyckats uppnå en så pass hög pensionsgrundande inkomst, att de kan bära en reducering av nära 30 procent, återstår endast tvånget att fortsätta sin dagliga gärning. Under sådana förhållanden måste medgivandet om en tidigare avgång framstå som en ganska värdelös gest.

Vi betraktar en allmän sänkning av pensionsåldern som en ur arbetarskyddssynpunkt nödvändig och brådskande åtgärd. För kvinnor och grupper med tungt eller hälsovådligt arbete bör därutöver pensionsåldern ytterligare reduceras. Som en första etapp fastställs den allmänna pensionsåldern till 65 år för män och 60 år för kvinnor.

Enligt vad som meddelats av ordföranden i 1958 års socialförsäkringskommitté har frågan om lägre pensionsålder för grupper med hälsovådligt och tungt arbete skjutits på en oviss framtid. Ett dylikt uppskov finner vi vara omotiverat. Frågan om en sänkning av dessa gruppers pensionsålder har varit aktuell sedan flera år tillbaka. Den kommunistiska riksdagsgruppen har senast vid 1959 års riksdag i samband med behandlingen av lagen om

allmän tilläggspension framhållit angelägenheten av en snabb behandling.

Vi kan inte godtaga en ytterligare förhållning av denna frågas lösning. Om för dagen ingen definitiv lösning kan åstadkommas måste en provisorisk sådan ske för de yrken om vilka inga tvivel kan råda att de är att hänföra till tunga eller hälsovådliga sådana.

Med hänvisning till ovanstående får vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta fastställa pensionsåldern inom såväl folkpensioneringen som allmänna tilläggspensioneringen till 65 år för män och 60 år för kvinnor, samt

att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att, i avvaktan på den slutliga utredningen av frågan, inför innevarande års riksdag framlägga förslag till provisorisk lagstiftning i syfte att åstadkomma en sänkning av pensionsåldern till 60 år för de arbetare och andra anställda som uppenbarligen sysslar med särskilt tungt eller hälsovådligt arbete.

Stockholm den 18 januari 1961

Knut Senander

Henning Nilsson

H. Hagberg

Gustav Johansson
